બનામે યજદાં.

નીરો

ઉર્ફે

નૂરે ઇસ્લામ

નાટકકે ગાયનો,

બાલીવાલા

વિકટોરિયા નાટક કમ્પનીકે વાસ્તે

ઓર

ખાસો આમકે લિયે

મી૦ જહાંગીર આદરજી માસ્તર,

માલિક કંપની મજકૂરને છપવાકે ઇજહાર કિયા

ખપાટિયા ચકલા પર આવેલા ધી સુરત જૈન એન્જીન પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં નારાયણરાવ રણછોડજી દેશાઈએ છાપા-સુરત.

સન ૧૯૨૨

કીંમત ૪ આને

બનામે ખુદા

નીરો ઉર્ફે નૂરે ઈસ્લામ.

મેલ કેરેકટર

નીરો ... રોમકા જાલિમ બાદશાહ
સીઝર ... નીરોકા બાપ નેક
કલોડિયસ ઉર્ફે સલામુદ્દીન... નીરોકા ભાઇ નેક ચલન
સુફિયાન ... વફાદાર નોકર
તહેસીન ... સલામુદ્દીનકા લડકા
ટાઇટસ ... નીરોકા જફાકાર વઝીર
મુરશદ ... મૂલ્કે અરબકા એક પીરમર્દ.
પ્રેસિડન્ટ ...
સેક્રેટરી ...
૪ મેમ્બર ...
ચપરાસી ...
} બેચલર્સ કલબકે કારોબારી
આગામલૂલ ... એક બુડ્ઢા રઇસ
મૂનશી મકબુલ ... આગા મલુલકા મુનશી

ફીમેલ.

એન્ટોનિયા ... નીરોકી જાલિમ બીબી
શાકીરાહ ... સલામુદ્દીનકી વફાદાર બીબી
મીસ અદા ...
,, હીરા ...
,, મોટરજાન ...
,, અગનબોર ...
,, ચંદા ...
,, વ.વલે ...
} બેચલર્સ ફિમેલ કલબકી મેમ્બર
અંગૂર... ... ચોંગાકી લડકી
માહરુખ ... ચોંગાકી સાસ

ઈસકે અલાવા.

રોમન સિપાહી, રાઇયત, દરબારી, જલ્લાદ, ખોજા, સલવિયા, ધોબન, માલન, ચૂડીયા, સહેલીયા, વગયરા, વગયરા.

ઠિઆવ શહેર રોમકા.

બનામે ખુદા.

નીરો ઉર્ફે નૂરે ઈસ્લામ.

નાટકનો ટુંકસાર,

અંક ૧ લો,

૧- ખુદાની બંદગી

૨—રોમ શહેરની બહારનો દેખાવ, અરબી મુરશદ પોતાના કાફલા સાથે ખુદાની બંદગીમાં મશગુલ તથા વળી અહેદ શહેજાદા "ક્લોડિયસ"નું આવવું. મુરશદની નસિહત ભરેલી તાલીમથી બુતપરસ્તિ છાડી ખુદાઈ રાહમાં શામિલ થવું

૩ —તખ્તનો તાજથી નારાજ થયલા શહેજાદા "નીરોનું" ઝેરનો પ્યાલો લઈ પીવા જવું. તેની ફરેબી બેગમ "એનટોનીયા"નું તેજ વખતે દાખલ થવું. અને રાજ અપાવવાને વાયદો કરવો.

૪—"એન્ટોનીયા"નો ફરેબી મહેલ. નીરોના બાપ "સીજર"ને મેજબાનીને બહાને બોલાવી દગાથી કેદ કરવો. વફાદાર નોકર "એન્ટોનીઓ" યાને (સુફિયાન)ની વફાદારી.

૫—બેચલર્સ ક્લબ. ક્લબના મેમ્બરોનો ઓરતો તરફ તિરસ્કાર મરતા સુધી લગ્ન નહિ કરવાના કસમ.

૬—નીરોનો બાગ. નીરો શરાબની મજલસમાં મશગુલ છે. ત્યાં મુફસિદ વજીર "ટાઇટસ"નુ સલામુદ્દીન તથા સુફિયાનને હાજર કરવું. ગરમા ગરમીની તકરાર બાદ, મજહબની પરિક્ષા કરવા સલામુદ્દીનને પોતાના બચ્ચાનાં ગળાંપર તેની બીબીના હાથે છરી ફેરવવાનો હોકમ સલામુદ્દીનની કબુલાત.

૭—બેચલર્સ ક્લબ. ઓરતોનું મર્દોની વિરૂધ્ધ બાયકુ હરિફાઈ માટે તઇયારી.

૮—"શાકીરાહ" તહેસીન સાથે સલામુદ્દીન વાટ જોતી બેઠી છે. સલામુદ્દીને આવી નીરોનું ફરમાન જાહેર કર્યું. "શાકીરાહ"નું ધણીના હોકમને માન આપવું. માસુમ બચ્ચાની કુરબાની.

૯—બેચલર્સ ક્લબ. કુંવારી ઓરતો અને કુંવારા મર્દોનો સામનો ભોપાળું ફુટવું મર્દોનું લટું બનવું.

૧૦—દેવતા એપોલોનું મંદિર, સલામુદ્દીન પોતાના ઈમાનની સચ્ચાઈ બતાવવા આગમાં કુદે છે.

સાચને આગ લાગતી નથી અને જુઠા ઝંખવાણા થાય છે.

અંક ૨ બીજો.

૧—નીરેની અયશગાર. ટાઇટસે આપેલી ખબરથી શહેરમાં આગ લગાડવાનો હુકમ. આગને દેખાવ જોઇ નિર્દય નીરોનું ખુશ થવું. શાકીરહ નીરોને બચાવવા જતાં કેદ પકડાય છે.

૨—હોટલમાં કલબનાં જોડાંઓની સહેલગાહ. કલબના પ્રેસીડન્ટની રેવડી.

૩—કેદખાનામાં શાકીરાહપર નીરોનો જુલમ. વફાદાર સુફિયાનનું આવવું અને હિમ્મતથી શાકીરાહને છોડવી નીરોને ઘેરવો. પ્રપંચી નીરો ફરેબથી છટકી જાય છે.

૪—અપમાનની અગ્નિથી બળેલો નીરો એન્ટોનીયા સાથે પ્રપંચની બાજીથી સલામુદ્દીનના ઘરમાં ભંગાણ પાડે છે. ફરેબથી ફરિસ્તાને ફસાવે છે.

૫—ઔરત પ્રેસીડન્ટ અને મરીના જોનો બચાવ.

૬—કેદખાનામાં શાકીરાહને કરવતથી કાપવાનો હુકમ અંતે ધર્મે જય. અને પાપે ક્ષય.

અંક ૩ જો.

૧—નીરોની દરબાર સીઝર તથા સલામુદ્દીનને ટાઇટસ પકડી લાવે છે. સલામુદ્દીનને વાઘના પીંજરામાં છોડવાનો હુકમ.

૨—સાસરા ઘરમાં કેદ પડેલા ચોંગાનો પ્રેસીડન્ટની ચાલાકીથી છુટકારો

૩—વાઘના પીંજરામાં સલામુદ્દીનને નાખવો. વાઘનું કુદરતના કરામતથી બદલાઇ જવું. દમયદય, સચ્ચાઇના તમાશાઓથી દંગ થયલી રૈયતનું ઉશ્કેરાવું અને નીરોપર હુમલો કરવો. મોતના ડરથી ડરતા ડિરકરા નીરોનું જાન બચાવવા નાસવું. રસ્તે તેનો દુગ્આશે પકડવો.

૪—નહાસેલા નીરોનું પહાડ પર ઘેરાઇ જવું. અંધારામાં પ્રેસીડન્ટથી નીચે પડી જવું. અને કંગાલ મોતે મરવું

૫—ચોંગાના સસરાનું ઘેર. મુનશી 'મફલના' કુંવારા પણાની ભવનાં ભેદનું જાહેર થવું. પ્રેસીડન્ટ અને "અંગૂર" ની શાદી.

૭—છેલ્લા દરબાર શાહ સીઝરે સલામુદ્દીનને તાજ પહેરાવવા જવું. સલામુદ્દીન તાજનો હકદાર પોતાનો બેટાને ઠરાવી પોતે ઇસ્લામની ગુલામીમાં જિન્દગી ગુજારવાનો નિશ્ચય તાજપોશી સુખી સેવટ.

બનામે ખુદા.

નીરો ઉર્ફે નૂરે ઈસ્લામ.

૧

સહેલીયા અઝીઝ બન જપાયે, કલમ તન હોવે લીખિયે—અ
તૂહી હય સબ જગકા, વિધાતા પયદા કુનસે કિયા,
દાના, દાના તૂ, દાના દાની. પહેચની તૂ દાના દાની-એ
આદમકો ચેહે દમ દે દિયા, શયતાંસે બરતર જદના,
મઅલુમ ખેલ યેહ ખેલા કયા.
હાજિર તૂ, નાજિર તૂ, હરઘર પર ગુઝતર પર,
ચમકત નિશાન તેહારી શાનકા
(જબાની) સુબ્હાન વાહલા— અ.

ગાના ૨

ચોગા—મુઝકો ઔરતકે નામસે નફરત,
જલાદો બસ ઉસકી સુરત.—મુઝકો
બેચલર્સ કલબકા સેક્રેટરી હૂં મયેં,
મેમ્બરો મે હોશિયાર, મારૂં ઔરતોકો જૂતી ચાર—મુઝકો
ફિવર ચડ્ડ આતા હય ઔરતકે નામસે દેતે હયે હમ ફિટકાર
(જબાની) I am getting the fever by touching the woman, I hate to Ladies મક્કાર.
ઔરત વ્હો નાગન હય ડયેન હય,
ચૂડેલ હય. કરતી હય મર્દોકા ખ્વાર.

ગાના ૩

સબમેમ્બર—

હમસબ મેમ્બર મિલકર લેકચર દેતે હયેં, એકદમ નફરતકા
કહેલાયેગા વોહી મેમ્બર, જો હો દુશ્મન ઔરતકા,
ઐયાર સિતમગર હય યેહ ફિરકા, શયતાંકા લડકા હય યેહ તૂરકા/
નાજો અદાસે, તીરો સીનાએ હમલા કરતા ફિરપે હય યેહ
(નખરોંસે)

કાપુલ, સુગ્રુસ, અમરૂ ખજર પકડે નસ્તર હુયે સારે.
ઠોકર મહેશર, અપ્સ, અ ઝર, આફત તેવર હુયે સારે
ઓ મેરે મૌલા, બચા હાં રહે યારો સદા ઉંચી રહેમુછી

ગાના ૪.

સહેલીયાં—ખીલી રેમાંકે ગુલશનમે રેમન કલી.
બીછી બીછી ચાંદની બીછી.
જામભી ઢલકે મદભી છલકે.
ઉભરત કયસી ઘટા સાવની—ખીલી,
ઉડી હય, કયસી મહક, ઉડે હય જુગનુ ચમક,
લચકત આજ કમર કામનિ,—ખીલી.

ગાના ૫

સબ ઔરતેં—
નલે ભુલેસેભી, ભુલે ચુકેસેભી મર્દોકા નામ કોઇ કરો સબ નકીન,
ચલિયે બચકે છાંવસે ઉનકી જહાં પાયે મારે.
મારે પાટે દાહડી મુછે લે નેચ-નલે.

ગાના ૬

શાકીરા—ભાઇ હય ગજર, રબ લાગે બખયર,
દર્દ હોતા હય, કયું વહે જિગરમે મુના સાસરે શામ હય ઘરમે
વહમી દિલકી હું મગે દિલ ઘબરાયે હાય.
ઘડીયા ગુજરી રાહમેં ન અગે હાય,
જીકા મચલના હાય જાયે કયસે,
દિલ પેચોતાબમેં હય, બરમે લાખો ફિકરમે—રબ

ગાના ૭.

ચપરાસી—અલ્લાહી બચાયે ઔરત વહો બદ બલા હય,
બાવાકા નાકમે દમ અસ્માને કર રખ્ખા હય,
અંજામ જોરૂ વાલેકા, કયા બતાંઉ યારો,
શાદીકે દુસરે દિન સર પકડે રો રહા હય,

જન્નતસે બાવા આદમ, નિકલે ઇસીકે બાયસ,
ઇસ્કી હિમાકતોંસે પ્યારા વતન છુટા હય,
શાએરકા કાફિયા ભી હય તંગ ઉસ્કે આગે,
મુખ્તસર કો હમને કહ્નેકો વ્હે બાર હા સુના હય,

ગાના ૮.

ઔરતેં— મકબાતોંસે દમઝાંસોંસે અંગ્રે ઉલ્લૂ હમને ફાંસાં
ડીંગ બાજોકો, યે ચારોંકો, ફિર્કે ચલકર દેકર ઝાંસા,
નાચી મુછી હુઇ શેખી હુઇ કીરકીરી,
જબ જાનેંગે આંખ ખુલે સબકી.
ફ્તાહ પાઇ હય કયસી છલ કરકે
વાહવા હય અબ અપની હરજા હમને કિયા હય કયા ખુબ

ગાના ૯.

સહેલીયેં—જોબનકે રંગમે ભરી હય પીચકારીયાં.
રૂમઝુમ ખેલોરી ગુઇયાં.
મલકાકી હય પ્યારી, ચુલતાંકી હય ન્યારી,
ગુલકારી, ફુલવારી, હય છાઇ,
કય પ્યારી હીલમીલ પ્યારીયાં
ખેલો મતવારી, રયન અંધીયારી
પડતી ફુંવારે, છાઇ બાકહય, ખુની વાત હય.
અજબ બાકે હય, સનનનનન—જોબન

ગાના ૧૦.

સાલવિયા—આઇ હું ગમકી મારી બેચારી.
અરતર શાહ સુનો મોરી જારી
હય હય મયેં લુટ ગઇ, કિજે ગમખારી—આઇ.
ઉજડ ગઇ કુખ દુઃખીયા માકી,
જલી મોરી (સારી) પ્યારી ફુલવારી,
મુઇ કુખ મયેં તો દુઃખીયાની—અરતર

ગાના ૧૧.

અજીજ - નાલા ર્‌હે જોરસે મેરા ન દોહાઇ દેતા.

અય ફ્લક ગર તુઝે ઉંચા ન સુનાઇ દેતા.
સાથહી ફુંક દિયા હેતા, મુઝેભી ઘરપે,
પર ન વાલિદકા મુઝે દાગે જુદાઇ હોતા.
ઇસ દુશ્મનપે ર્‌હે નફરત હય, અગરત્ પરે,
કયા ખુદા જાને ર્‌હે કરતા, જો ખુદાઇ દેતા.

ગાના ૧૨.

સબ્બેઝ્બર—યારો હાં દમબદમ થરા પીયો,
ભૂકે મરતેભી જોરૂપે જોરૂ કરો.
ફૂકો સારી કમાઇકો એન્ડીમેં ભાઇ
ડુબકે રસમે મરો
જાની મેરી દિલજાની હય તૂ.
જાદુ ભરી લસાની હય તૂ
ગુલાલક કહે તુઝકો પીગે,
હમ કનાર ખુશ જમાલ હો.

ગાના ૧૩

શાકીરાહ—

ફિર ગયા દિલ દહેરસે, કાબેકા દરબાંહો ગયાં,
બુત પરસ્તિ છોડકર, રોમન મુસાલમાં હો ગયા,
દિલમે જો અરમાંનથા, પૂરણ વ્હો અરગાં હો ગયાં,
કયદખાનેમે મેરી બક્ષીસાકા સાંમાં હો ગયા,
યાબંદીયે મરલાબ હયે, ગુરબત હમારા કામ હય
સામ્રસે આરામ હય, અબ દિલ ગુલીસ્તાં હો ગયા,
જો પહડે કલમાં શહાદત, ખુશ ગયે જન્નતકે દર
ઉસ બહિસ્તીકે લીગે, જન્નતત્ર અયવાં હો ગયા.
શાકીરાહ શાકીર તુઝપર મહેરકી રખ તુ નજર
નુરે ઇસ્લામ ઈરા કફ્રમે, અબ નુમાયાં હો ગયા.

ગાના ૧૪

અદા—કોઇ જાલા ફેંસાઉં રજન બનાઉં, તુઝકો જલાઉ ઔર
પ્યારેસે સીને લગાવું.

ચોંગા—હા. ... ...

અદા—ઔર પ્યારે કે પાસ દબાઉ.

ચોંગા—હાં... ... ...

અદા—કરકે દિખાંઉ મયઁ તુઝકો રૂલાવું

ફૂસલાવું, લુભાઉ, જાકે ચાકે લાવું.

ચોંગા—(જ) બેટા તુમભી હાં જો રૂપે જોર કરો.

ગાના ૧૫.

શાકીરા—મુશ્કિલમેં હયે ફમી, જાદી તેરી બડી મુશ્કિલ.
બદબ્ખ્ત હય. રહજન દરપપે દ્યસમત,
હય બદીપર તુ લા જાલિમ મેરી. મુશ્કિલ.
રખતે રાપાક નામ કદીર,
બેકસકી કર ચારા ગરી;
તુઝસે મયેં પાંવુ દાદ, હુ બંદસે આજાદ,
જાનો દિલ હો શાદ અલહાદિજ તુંહી.

ગાના ૧૬.

સહેલીયા—મંચકા પ્યાલા ચલે, ગુલે લાલા ખીલે,
રંગી નશા ચહડે, હાથ સબકા બહડે.
જામ જમકે નિસાગ, ચલે આપસમે પ્યાર.
આયા અબ્રે બહાર. ચલે મસ્તાની દિલદાર,
ગુલાબી ખુમાર—મેચ.
રહે ગુલઝાર, એ નવલબહાર, આશિકીકાર
હમ હય નિસાર—મંચ.

ગાના ૧૭

અગુર—ઉડતી કોપલકો કયસે દબાઉ મયે
નજર બાઝેસે કયસે બચાઉ મયેં,
દિલકો ભાયા હય, એક તરેહાદાર,
મયેં હૂ ઉસકે લિયે બેકરાર,
વોહ હય મેરે લિયે અસ્કબાર.

મૈં ઉસકી પ્યારી વ્હો મેરા પ્યારા હય,
જોબન હય વાપે નિતાર,
અપને પ્યારેસે મિલને જો જાઉં મયે,
નજર બાજોસે કયસે બચાંઉ મયે-ઉઠતી.

ગાના ૧૮,

પ્રેસીડન્ટ—

દાનાસે તો શાદી કીજે ઘરઘરકી આબાદી કીજે
ખુશીસે હય ઘરબાર, (જ) કયું હય ન ઠીક.
અહમક હય વ્હો સૌદાઇ, કરતે હયે જો બુરાઇ.
શાદીકી અબ મેરે યાર.
સારે મેમ્બર થે કુલ, વાહિયાતો નાબાકુલ
ઇન ગધોકા થા મયેં સરદાર,
કિયા અલ્લાહને કરમ, દિયા મુઝકો સનમ,
એકહી હસીનો ગુલ્ઝાર
અંગુર—ક્યા તુમ કમ હો, હા હમઃમહો મેરે ગલેકા હાર
જાન પરવાના, વાર કરૂં. મયેંનીસાર
કે આતા હય પ્યારે પ્યાર.

ગાના ૧૯

સહેલીયા—શાહી તાજકી કીસ્મત ચમકી હમકી પ્યારે
કરેં સબ હીલમિલ ખુશીયાં, ખીલીજીકી ખુબ કલીયાં
યાદ રહે યુંહીસદા, અયશમે ગુજારે,
તાબાં દરખ્શા, હો તેરે બખ્ત કે સિતારે,
(જબાની) (શહેનશાહી તેરી રહે જબતક હય તારોમે જીયા)
હો વાહવા !
